

Slovenska knjižnica TANA, Jugoslavija
 mesечно 3 lir več. — Telefon

Edinost
 ulica sv. Franciška
 št. 15, Nefrankirana
 Osnovni urednik
 Alojz. Naročina
 v celoto leto L. 60.
 in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 50 cent. šroktitno, sahvala, poslanice in vabila po L. 1.20, oglasi denarnih zavodov po L. 2.— Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L. 3.— Oglasi naročilna in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciška Asiškega štov. 20. I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

EDINOST

Zborovanje narodnih manjšin v Ženevi

Otvoritveni govor predsednika poslanca dr. Wilfana in resolucije

Gospoda, v začetku našega dela vas prosim dovoljenja, tudi v imenu obeh družin sklopuvati te konference, g. dr. Schiemanna in de Szüllö, da vas vsi trije takoj sedaj ogovorimo, zato da s tega mesta in pred vsem drugim izrečemo to, kar čutilimo sprično tega pomembnega zbora in s čimer menimo, da smo izrazili občna čustva vseh udeležnikov.

Po ljubeznivem privoljenju svojih obeh tovarišev imam čast in prednost, da vam ta čas spoštljivo in presčno ponovim pozdrave, ki sem vas z njimi pozdravil včeraj na našem neoficelnem zborovanju, in da se vam vnovič zahvalim za znak zaupanja, ki ste ga nam dali s tem, da ste se odzvali našemu vabilu. Sicer nikakor ne preziramo, da je s tem naša skromna zaupa čuga čez mero nagajana. Zaupanje, ki se pokazuje z udeležbo, ki je i po številu i po uglednosti prisleče tako znamenita, nam nudi največ jasn dokaz umestnosti in — drzmem se reči — potrebnosti tega sestanka.

Ne gre za vprašanje, katera država in katero mesto v Evropi bi bila nudila enake prilike za uspeh našega podjetja. Vendar ne samo po svojih osebnih občutkih, nego po občutkih milijonov pripadnikov različnih narodnosti, ki jih ta zbor zastopa, — občutkih najvišjega občudovanja, najbolj iskrene simpatije in najgloblje hvaležnosti — odločno izjavljamo, da država in mesto, ki je nanju kazalo največ razlogov, za to prvo skupščino odposlancev organiziranih narodnih skupin evropskih držav, sta bila: Švica in Ženeva!

Imamo zavest, da so naši nameni pravilni in zakoniti in da bodo naši sklepi pomagali k temu, da bi se prej in bolj gotovo dosegli plemeniti cilji, ki nanje težijo najboljše energije vseh narodov izmučenega Evrope. Zbrali smo se torej tu — sem ne kakor v kako zavetišču, nego v eno središče, odkoder se bolj sijajno širi luč idej, ki tvorijo slavo in hkratu srečo te plemenite države; zbrali smo se tusem, da se navdahamo in okrepimo v duševnem ozračju, ki plava nad tem slavim mestom; prišli smo sem kaj končno za to, da izprijamo, da je to, kar predstavlja Švica in Ženeva že zdavnaj in vedno bolj sprič vsega sveta, hkratu najbolj — zgovorna simbolizacija in najbolj uspešno uresničenje idej, ki tvorijo etično podlogo našega stremjenja in delovanja, idej solidarnosti in sporazuma evropskih narodov.

V čast mi je ugotoviti, da so moje besede dosegle vaše soglasno odobrenje. Zato vas prosim, da naročite rad sedaj predsedništvu, ki ga boste izbrali, naj pošlje švicarski vladi najspostiljivejšo pozdrave, ki naj izražajo čustva, ki jih je konferenca pravkar pokazala, in našo hvaležnost za gostoljubje, ki ga uživamo v tej državi in v tem mestu.

Solidarnost in sporazum evropskih narodov, če naj bosta resnična, se morata naslanjati ne samo na formalne pogodbe med evropskimi državami kot pravnimi skupnostmi, nego na odkrite in srčne odnose s samimi narodi kot prirodnimi enotami. Samo če prešine narode same v njih celotnosti in do najgloblje notrine njihovega čutenja zavest o potrebnosti in vrednosti solidarnosti in sporazuma, bo delo, za katero se veliki državniki tako vneto in pošteno trudijo, zares zagotovljeno za vso prihodnost. Po našem skromnem mnenju morejo sodelovati tudi manjšine pri tem delu, ki je vendar tudi v njihovo korist. K temu delu bi se morale pritegniti, kakor v nedvomno k njemu tudi pripravljene. Njihovo sodelovanje bi moglo na tem polju biti posebno koristno, ker jih njihov položaj sam k temu kliče. Saj stojijo nasproti tej dveh realnosti, države kot pravne skupnosti in naroda kot zgolj prirodne enote, s posebno poudarjenim razumevanjem. Če so kakšenkrat prav manjšine vzrok nasprotja med tema dvema tako pomembnima kolektivnostima, morejo prav manjšine to nasprotje najboljše premostiti. Za to možnost nudi naše zborovanje sijajen dokaz, ki mora vsakega, ki nasleduje naš problem ne samo z umom, nego tudi s srcem, globoko dirniti.

Bodij mi dovoljeno dodati k tej misli še eno, skoraj bi rekel, čisto tehnično razmotritvanje. Če manjšinsko vprašanje, kolikor koli različno v posameznih državah, zares obstoji, česar pa dandanes nikdo več ne pokaže, in če je njegova rešitev, kakor je pravtako izven vsakega dvoma, za mir v Evropi in za razvoj evropskega človeštva vitalnega pomena, potem je ne samo zahtevek človeštva in demokracije, nego tudi čisto stvarna, ponavljam, tehnična potreba, da se ta problem dovede rešitvi ob zaslišanju in sodelovanju neposredno prizadetih, in to so manjšine. Ako to spoznanje v nekaterih državah še ni moglo priti do veljave ali ako posebne razmere teh držav še otežujejo takšno postopanje, je treba toliko bolj pozdraviti, da so se danes tukaj sestali odgovorni zastopniki toliko manjšin iz tako različnih držav, da tisto, kar naj bi bilo merodajno za vprašanje v vseh primerih, sporazumno in slovesno preglašajo. To bo največje zadoščanje in najbolj veseli spomin moje skromne javne življenjske poti, da sem sodeloval pri tem delu pomirjenja in solidarnosti.

Danes dodajemo še resolucije, ki so bile sklenjene na zborovanju, medtem ko smo prisiljeni odložiti zaključni govor poslanca dr. Wilfana, predsednika letošnjega zborovanja, na eno prihodnjih števil. Resolucije se glasiojo:

Delegati 27 organiziranih narodnih skupin, pripadajočih 12 državam in 10 narodnostim in obsegajočih 30 milijonov duš, zbrani 15. oktobra 1925. v Ženevi na konferenci organiziranih narodnih skupin v evropskih državah, priznavajo sledeče načela:

Narodno-kulturna sloboda je kakor verska sloboda duševna dobrina kulturnega sveta. Ta maksima se mora priznati kot etično načelo za odnose med narodi in se mora izraziti in udeleževati v pozitivnih zakonih in zakonskih ukrepih. Radi tega mora vsaka država, v kateri se nahajajo tudi druge narodne skupine, biti zavezana zagamčiti jim kot narodni skupnostim slobodo kulturnega in ekonomskega razvoja in njihovim pripadnikom neomejeno uživanje vseh državljanških pravic. Priznanje in praktično uporabljanje teh načel tvorita bistvene pogoje za sporazum med narodi in s tem tudi jamstvo evropskega miru.

V tistih evropskih državah, v katerih se nahajajo druge narodne skupine, mora vsaka narodna skupina imeti pravico, da goji in razvija svoje narodne posebnosti in javno-pravnih korporacijah, ki naj bodo po razmerah organizirane na teritorialni ali personalni podlagi. Po mnenju delegatov tvori označena samoupravna pravica pot, ki vodi do tega, da bi se lojalno sodelovanje vseh, večin in manjšin, v označenih državah moglo vršiti brez trenja in da bi se zboljšali odnosi med evropskimi narodi.

Trajen mir je v Evropi mogoč samo s tem pogojem, da bodo vsi narodi se zares hoteli sporazumeti, in zato se bo Liga nacij v zmislu svoje jasno določene naloge in svoje izjave od 21. septembra 1922. morala zelo obširno pečati z rešitvijo narodnega problema potom uresničanja manjšinskih pravic, ki se očrtane v prejšnjih resolucijah. Organizirane narodne skupine v Evropi imajo trdno voljo, da pripomorejo, kolikor je mogoče, da Liga narodov doseže ta cilj. Predsedništvo naj sporoči te resolucije državam — članicam Lige narodov.

Konferenca sklene, da se zahvali najtopleje vsem mednarodnim organizacijam, ki se pečajo z rešitvijo manjšinskega problema, in jih prosi, da nadaljujejo svoje delo v zmislu svojih vzvišenih ciljev.

(Predsedništvo konference je že odposlalo gornje resolucije ministrom za zunanje stvari vseh držav, ki so v Ligi narodov, kakor tudi njenemu generalnemu tajniku v Ženevi).

Program dela za otvoritev senata

Ustanovitev generalnih tajnikov v ministrstvih

RIM, 24. Priprave za otvoritev zasedanja senata so v polnem teku. Tudi v ministrskih krogih se proučujejo številni in važni zakonodajni ukrepi, ki pridejo na razpravo na tem zasedanju senata. Izdelujejo se tudi novi zakonski načrti in ukazi, o katerih bo razpravljal ministrski svet na svoji seji, ki se bo vršila po zaključitvi predstojećih spominskih slavnosti.

Vest o reviziji sodnih okrožij zanikana

Nekateri listi so prišli vest, da proučuje justični minister Rocco načrt za revizijo Oviglijevoga ukaza-zakona o reformi sodnih okrožij in da se pričakuje vzpostavitev večjega števila od ministra Oviglija odpravljenih pretur. Nocoj pa je agencija «Stefani» zanikala to vest.

Kakor znano je senat sklican za 11. novembra, na dan obletnice kraljevega rojstva. Na prvi seji senata bo zaprisežen prestolonaslednik, ki je z dosego polnoletnosti postal po pravu član visoke zbornice.

Sen. D'Amelio je že predložil svoje poročilo o zakonskem načrtu za podelitev volilne pravice ženskam, o katerem bo senat razpravljal na popoldanski seji od 12. novembra. Sen. D'Amelio se izreka v svojem poročilu za žensko volilno pravico na upravnih volitvah, vendar pa nastopa za gotove spremembe tega zakonskega načrta, katere se pa ne dotikajo bistva tozadevne reforme. Za manjšino in tedaj proti ženski volilni pravici bo govoril sen. Bergamini.

V ostalem bo senat tekotom prihodnjega zasedanja razpravljal še o sledečih važnih zakonskih načrtih: 1) zakonski načrt za ureditev delovanja združenj, bitij in ustanov; 2) zakonski načrt glede opušćanja državnih uradnikov iz službe; 3) zakonski načrt, ki pooblašča ekscuzivno oblast za izdajanje pravnih norm; 4) zakonski načrt o tisku. Pred začetkom zasedanja senata se bo še sestala skupina fašistovskih senatorjev, ki bo menda sprejela nekatere spremembe k zakonskemu načrtu za čišćenje birokracije in glede delovanja tajnih združenj. V tem oziru so se že vršile izmenjave vidikov med nekaterimi ministri in govilnimi fašistovskimi senatorji ter se je menda sklenilo, da bo omenjena skupina predložila tozadevne spremembe k tema zakonskima načrtoma kot priporočilo.

Na svoji sinočnji seji je odbor poslanske zbornice sprejel novi zbornični pravilnik. «Informatore della Stampa» ve poročati, da je že pripravljen zakonski načrt za ustanovitev generalnih tajnikov v vseh ministrstvih. Za te nove sarže se najbolj imenujejo Michele Bianchi, De Marsico, Meriano, polkovnik Carletti, Costamagna, Arrivabene, Colucci, Tumedei, Martelli, Madia, Pedrazzi ter Contarini.

«Agencia Volta» poroča, da je odhod Volpijeve misije v Ameriko dvignil nervoznost finančnih krogov, ki čakajo z veliko napetostjo na začetek italijansko-ameriških pogajanj glede vojnih dolgov.

Priprave za podpis locarnskih dogovorov

Svečanosti v Londonu — Izročitev nemške razorožitvene note v Parizu

LONDON, 24. «Westminster Gazette» poroča o velikih pripravah vlade, ki hoče, da bo podpis locarnskih pogodb v Londonu imel značaj in pomen važnega zgodovinskega trenutka. Kralj bo sprejel signatarje v posebni svečani avdiјenci. Locarnski sporazum tvori še vedno predmet časopisnih člankov. Zlasti liberalni listi poudarjajo odločen pomen locarnske konference za razorožitev v Evropi. Zunanji ministri, ki so v Locarnu parafirali varnostni pakt in razsodične pogodbe, se sestanejo 1. decembra v Londonu, da svečano podpisajo locarnske dogovore.

Listi javljajo, da je City kooperacija soglasno sklenila povabiti ministrske predstavnike in zunanje ministre, ki so se udeležili locarnske konference ob priliki njihove navzočnosti v Londonu na sprejem in zajtrk v Guildhallu.

BERLIN, 24. Danes je dospela v Pariz nemška razorožitvena nota, ki je bila včeraj izročena francoski vladi. Kakor se doznava, se bo konec januarja 1926. odpravila zavezniška vojaška kontrola. Glede varnostne policije bodo zavezniški baje napram Nemčiji nekoliko popustili. Doseženo pa se ni nobeno soglasje glede vprašanja avijatične in generalnega štaba.

«Taegliche Rundschau» objavila članek, ki očitveno izvira od Stresemanna in ki pravi, da so Angleži sklenili zmanjšati število okupacijskih čet in da bodo Francozi in Belgijci sledili temu zgledu. V Parizu se tudi razmotriva izprememba porenjskega režima, tako da se vse zadeve dovoljno razvijajo. Od izpolnitve zavezniških obljub je odvdsna končna odločitev Nemčije, vsekakor pa je gotovo, da postopanje Nemčije ne bo povzročilo dvomov nad uspehi locarnske konference.

«Berliner Tageblatt» in «Vossische Zeitung» javljata iz Variave: Zunanji minister Skrzynski je včeraj izjavil nemškemu poslaniku Rauscherju, da so je poljska vlada na podlagi nemško-poljskega sporazuma v Locarnu odločila dovoliti nemškim optantom, ki bi bili morali dne 1. novembra zapustiti deželo, da morejo ostati na Poljskem.

PARIZ, 24. Zunanji minister Briand je sprejel danes nemškega poslanika von Hoehscha, grškega poslanika Carpanosa in bolgarskega poslanika Morvova.

Nemški poslanik von Hoehsch je izročil Briandu nemški odgovor na noto poslanske konference glede razorožitve v Nemčiji. Nemški odgovor je bil takoj preveden in odposlan zavezniškim poslanikom. V svrhu proučevanja nemškega odgovora se bodo poslanski sestali v začetku prihodnjega tedna. Nemčija navaja v svojem odgovoru ukrepe, ki jih je storila v svrhu izvršitve vojaških klavzul versailleske pogodbe, da doseže čimprej izpraznitev koelniske cone. Nemčija ne predlaga nikakega termina za izpraznitev.

Pred odstopom Caillauxa?

Sestanek skupin levičarskega kartela

PARIZ, 24. «Petit Parisien» pravi, da je ministrski svet na včerajšnji seji enoglasno odobril Painlevéjev predlog, glasom katerega bo finančni minister Caillaux 26. t. m. predložil svoje načrte ministrskemu svetu. «Matin» piše, da je bila včerajšnja ministrska seja zelo živahna; minister De Monzie je očital Caillauxu, da ni sestavljal v toku šestih mesecev niti jasno opredeljene programa. Z ozirom na ostavko, ki mu jo svetujejo nekateri ministri, je odgovoril Caillaux, da bo odstopil le na podlagi glasovanja v zbornici. Obrnjen proti Painlevéju je Caillaux rekel: «Odidem le z Vami, moj dragi predsednik.»

PARIZ, 24. Jutri v nedeljo se bodo v zborničnih prostorih zbrala na skupno sejo vse skupine levičarskega kartela, da odločajo o nadaljnjem obstoju kartela in bodočim stališču.

Iz informiranih krogov se doznava, da nesporazumljenja, ki so nastala proti načrtu finančnega ministra v kabinetnem svetu samem, niso tako izrazita, da bi se o njih še ob tej priliki razpravljalo. Zagotavlja se tudi da so bili ministri Caillauxu pri današnjih posvetovanjih naklonjeni in da je tudi razgovor s Painlevéjem in Briandom deloma pomiril. Vendar pa so ostale

govorice, da Caillaux ne more pričakovati polnega zaupanja svojih kolegov in se nahaja vsled včerajšnjih napadov v težkem položaju. Govori se že o njegovem nasledniku. Drugi mislijo že na krizo celokupne vlade, vendar bi v tem primeru na vsak način sestavil Painlevé novo vlado. Odločitev tega vprašanja zavisi od sklepa, ki ga bo storil v nedeljo ministrski svet pod predsedstvom predsednika republike Doumerguea.

Razprava o Jugosl. invalidskem zakonu

Kraljev povratek iz Topole — Pašić in Radić pri kralju

BEOGRAD, 24. (Izv.) Narodna skupščina je danes pričela generalno debato o invalidskem zakonu. Otvorila se je šele ob 11. uri, ker se je ob 10. uri dopoldne vršila svečana položitev temeljnega kamna za palačo ministrstva šun in rud in poljedelstva. Na podlagi podatkov ministrstva za socialno skrbstvo šteje jugoslovska država 53.116 invalidov in 169.186 sirot po invalidih. Proučevanje in sestava invalidskega zakona je radi prečasnih invalidov zahtevala mnogo časa in truda. Gmotno vprašanje prečasnih invalidov je že rešeno. Skupščinski podpredsednik je zaključil sejo ob 12. uri in pol. Razprava o invalidnem zakonu se bo nadaljevala v ponedeljek.

BEOGRAD, 24. (Izv.) Razun seje Narodne skupščine ni bilo danes nikakih važnejših političnih dogodkov. Ob 3. uri popoldne je kralj v spremstvu dvornega generala Hadžića povrnil iz Topole. Ob 5. uri popoldne je bil na dvoru pri kralju ministrski predsednik Pašić. Ob 6. uri pa je kralj sprejel v avdiјenci St. Radića in ministra Pavla Radića. Stjepan Radić se je po avdiјenci odpeljal z večernim vlakom v Zagreb.

Danes popoldne je imel radičevski klub sejo. Za klubovega predsednika je bil izvoljen dr. Kovačević. Za jutri je sklicana resortna seja ministrskega sveta.

Grki še vedno prodiralo v Bolgarijo

Mobilizacija Društva Narodov, Francoski tisk obsoja grško početje

SOFIJA, 25. Bolgarska brzojavna agencija javlja, da je sinoči ob 17.30 teška grška artilerija vnovič obstreljevala Petrič. Ob 19.30 so grške čete pod zaščito artilerijskega ognja nadaljevale prodiranje v bolgarsko ozemlje. Dva bataljona prodirata na desnem bregu Strumice proti Petriču, medtem ko koraka en bataljon proti Petrovu, ki leži 15 km vzhodno od Strumice. Položaj v Petriču postaja nevzdržljiv.

Ista agencija zanika vest, glasom katere bi Bolgarija prosila za pooblastitev, da sme mobilizirati. Bolgarija čaka na odločitev Sveta Društva narodov. Bolgarski dijaki so danes zborovali na sofijski univerzi in so enoglasno sklenili, da bodo vložili pri Društvu narodov protest proti vpadu grških čet na bolgarsko ozemlje.

Atenske vesti, ki zatrjujejo, da so bolgarski oddelki zasedli nekatere grške kraje, so brez vsake podlage. Niti en bolgarski vojak ni prekoračil grške meje. Močne grške edinice, opremljene z artilerijo, so do sedaj zasedle nad 400 kvadratnih kilometrov bolgarskega ozemlja.

ATENE, 24. Atenska agentura javlja: Ponoči je semkaj prispelo povabilo predsednika Sveta Društva narodov Brianda, da naj grška vlada v zadevi grško-bolgarskega obmejnega incidenta odposlje svojega zastopnika na sestanek Sveta Društva narodov. Grška vlada je sklenila, da načelno sprejme povabilo in je pooblastila svojega poslanika v Parizu, Carapanova, da zastopa Grčijo pri Svetu Društva narodov. Grška vlada si je pridržala pravico poslati v Pariz tudi svojega vojaškega zastopnika.

PARIZ, 24. Listi naglašajo, da se je izvršila takozvana mobilizacija Društva narodov radi grško-bolgarskega konflikta w

nekaj urah. Včeraj ob 7. uri zjutraj je glavni tajnik Društva narodov sir Drumont v Ženevi prejel brzojavko bolgarskega zunanjega ministra Kalkova, ki je prosil, da se čimprej skliče Svet Društva narodov. Ob 10.30 je predsednik Sveta Društva narodov sklenil sklicati člane Sveta Društva narodov za ponedeljek, 26. t. m. Ob 13. uri sta bili iz Ženeve z Briandovim podpisom odposlani dve brzojavki v Sofijo in Atene, ki vabite bolgarsko in grško vlado, da odposlajte svoje zastopnike na sestanek Sveta Društva narodov. Sestanka v ponedeljek se udeležijo najbrž tudi Chamberlain. Svet Društva narodov bo zboroval dva ali tri dni.

PARIZ, 24. Skoraj vsi listi komentirajo grško-bolgarski konflikt in so polni optimizma z ozirom na njegovo rešitev strani Društva narodov. «Ere Nouvelle» objavlja protest Zveze za človeške pravice proti zasedbi bolgarskega ozemlja po grških četah. «Oeuvre» pravi, da je bolgarsko držanje popolnoma korektno, medtem ko postopa Grčija zelo neojalno proti državam, ki so podpisale locarnske dogovore.

PARIZ, 24. Briand je bil uradno obveščen, da pride britanski zunanji minister Chamberlain v ponedeljek v Pariz, kjer se bo udeležil zasedanja Sveta Društva narodov. Otvoritvena seja izrednega zasedanja Sveta Društva narodov, ki bo razpravljala o grško-bolgarskem sporu, se bo vršila v zunanjem ministrstvu. Pričela bo ob 17. uri.

BEOGRAD, 24. (Izv.) Jugoslovska vlada je prejela od svojih organov iz Stipa, da Grki še vedno prodirajo v bolgarsko ozemlje. Diplomatski zastopniki tujih držav so se tekotom dneva ponovno informirali pri pomočniku zunanjega ministra glede položaja na grško-bolgarski meji.

Pismo iz Jugoslavije

LJUBLJANA, 23. 10.

Poziv «Političnega glasnika» ni ostal brez odmeva. Na nedeljski seji radikalnega kluba je podal Nikola Pašić jasno in precizno izjavo o sporazumu. G. Pašić ne govori mnogo in zato je vsaka njegova izjava tem pomembnejša in značilnejša. Zlasti pa je važen njegov nedeljski govor, ker z njim ni Nikola Pašić samo priznal, da je odločno za sporazum, temveč je podal tudi program radikalne stranke za bodoče delo v skupščini. Mislim zato, da je dobro, če podam vsaj glavne misli Pašičevega govora.

Uvodoma svojega govora je povdaril Pašić, da se je radikalna stranka vedno trudila, da pridobi za svoje nazore o edinstvu države, monarhiji, dinastiji in samoupravi naroda tudi Hrvatse in Slovence. Ko so se pričela pogajanja s Hrvatsko seljaško stranko, smo jasno povedali, da se pogajamo na tej podlagi. Hrv. Seljačka stranka je to naše stališče sprejela in tako je prišlo do zblžanja. S tem pa je tudi odpadel razlog za nadaljni boj, ker je nemogoče boriti se z onim, ki se noče boriti. Zato smo tudi mi mogli reči, da sedaj niti mi se nočemo več boriti s HSS.

Treba pa ie bilo rešiti še delikatno

vprašanje glede naših bodočih odnosajev s samostojnimi demokrati.

Mi smo najprej rešili načelna vprašanja glede naziranja na državo in šele potem smo se lotili odnosajev do samostojnih demokratov. Jaz sem se z vso silo trudil, da bi bil prevzet v vlado tudi g. Pribičević, ker je imel isti program kot mi dosedaj. Poskušal sem, toda nisem uspel, ker so radičevci izjavili, da z njim nikakor ne morejo. Tedaj sem svetoval g. Pribičeviću in njegovim tovarišem, da ne izprememne svojega stališča do spolne državne politike in da ne delajo iz svoje neudeležbe v vladi vprašanja. Povdarjal sem, da je to postransko vprašanje v zvezi s prejšnjimi prepri. Nisem v tem oziru uspel in prišel pred dilemo, da ali uničim sporazum, ki sem ga dosegel v načelnih državnih vprašanjih zato, da bi odbral samo koalicijo z g. Pribičevićem, ali pa da sklenem sporazum brez stranke g. Pribičevića. V takem položaju sem bil mnenja, da vsled postranskega vprašanja, ki ni obenem niti načelno, ne zavrzem vprašanje sporazuma.

G. Pribičević mi je nato dejal, da radičevci ne bodo držali besede. Odgovoril sem, da bomo to videli. Mi verujemo, da vršno iskreno delo, pa se bo po delu videlo, kako da je.

Nadaljne uretacije radi florentinskih dogodkov

Komisar Balbo na delu čišćenja.

FIRENZE, 24. Preiskava radi dogodkov z dne 13. oktobra se nadaljuje. Kvestura poroča, da je bilo aretiranih še šest fašistov. Razen tega so bili še tri fašisti izgnani iz stranke. Izredni komisar Balbo je imel danes več pogovorov s prefektom, kvestorjem ter z raznimi fašistovskimi oblastvi. Balbo je zvečer izdal na fašiste sledeči proglas:

«Znano mi je, da so gotovi fašistovski voditelji sprejeli v dar avtomobile, ki so jim bili ponudeni potom javnega podpisovanja. Zahtevam od vas in od zveze, da prepreči v bodoče manifestacije te vrste, ter pozivam prizadete, da izročijo darovane jim avtomobile pokrajinski fašistovski zvezi ali poveljstvom fašistovske milice.»

Prelom italijansko-nemških pogajanj odvrgnjen.

RIM, 24. Z ozirom na težkote, ki so nastale na pogajanjih za trgovsko pogodbo med Italijo in Nemčijo, zatrjuje «Giornale d'Italia», da je vsaka nevarnost, da bi se ta pogajanja razbila, odvrgnena in da obstaja nada na njih ugoden izid.

Odkritje spomenika Fabiju Filziju

RIM, 24. Jutri se bo posvetil v Arzignano pri Vicenzi spomenik tridentinskega mučenika Fabija Filzija. Slavnosti se bo udeležil tudi vojvoda Bergamanski, vlado bo zastopal Petriča državni podtajnik za javna dela, poslansko zbornico pa Paolucci. Delcroix bo ob tej priliki obdržal poseben govor.

Mussolini in Mantovi

MANTOVA, 24. Davi ob 10. uri je prispel semkaj ministrski predsednik Mussolini. Ob njegovem prihodu so ga pozdravili načelniki tukajšnjih oblastev. Na trgu pred postajo je množtevilna ljudska množica priredila Mussoliniju velike manifestacije.

Velik vihar v Angliji

LONDON, 24. V Angliji in Rokavskem zalivu traja zadnjih 24 ur silen vihar, vsled katerega je bil radi pretrganih brzojavnih zvez deloma ustavljen tudi železniški promet. Ladje v Rokavskem zalivu so bile brezčasno obveščene, naj pristanejo v najbližjih pristaniščih.

pitanat in Visciani je bil takoj izkrcan. Ker je mladenič imel še nekatere zahteve glede plače, ga je Coban po nalogu kapitanat večera popoldne okoli 17. ure spremil na pristajališko poveljstvo, ki je imelo rešiti zadevo. Vi sciani je sledil častniku v kratki razdalji. Ko sta dospela pred hotel «De la Ville» na obrežju Tre Novembre, — pristajališki kapitanat se nahaja v bližnji ulici Genova — je Visciani nadomoma potegnil velik mornarski nož in planil zahrbtno na častnika. Zabodel ga je trikrat, enkrat v hrbet in dvakrat v tilnik. Ko se je Cobano, ki se niti ni utegnil postaviti napadalcu v bran, zgrudil ves krvav, se je Visciani spustil v divji beg in izgubil, predno so se mi-mo dočeli ljudje dobro zavedli, kaj se je zgodilo. Po hipnem presenečenju so navzočini priskočili k nesrečnemu častniku, ki je stokal na tleh v luči krvi. Dva mestna stražnika sta ustavila nekaj javni avtomobil, ki je slučajno privozil tam mimo, položila ranjenca vanj ter ga spre-mila v mestno bolnišnico. Tam je zdravnik ugotovil, da je Coban zelo nevarno ranjen, posebno ker je vbdjal na hrbtno najbrž poskodoval notranje organe. Ranjenec je imel tudi številne praske za levim usomem, znamenje, da je napadalec zgrabil svojo žrtev od zadaj za vrat. Nesrečnega častnika so spredeli v kirurški oddelek. Zdravniki so si priznali vsako sodo-bno o njegovem zdravju.

O krvavem dogodku je bila takoj obveščena policija, ki je ukrenila vse potrebne korake za izsleditev in aretacijo nasilnega pomorščaka. Toda poizvedbe so ostale do pozne ure brez-uspešne.

Vesti z Goriškega

ZVEZA PROSVETNIH DRUSTEV V GORICI
 — «Magda» v Gorici. Akademiki, člani društva «Adria», ponovijo danes ob 4. popol-dnem Remčevu tragedijo ubogega dekleta v 12. scenah «Magdo». — Igra sama na sebi je lepa in je vzbudila v goriških krogih veliko zani-manja ob priliki prve prireditve. Zato pa bo tem bolj zanimava vsakega tudi repriza. Saj je to tragedija nedolžne dekleške duše, vse čiste in svetelno posvečene, kot jih je toliko na tem svetu, kot jih je toliko v Gorici sami. Saj ona ni kriva svoje usode, da konča na ope-racijski mizi. Svet jo je vrgei in ni ga bilo, da bi jo pobral.

Zato pa pridite in pogledite. Hudo je zanjo in za vse, saj bo le kos, ki ga je Remec iz-trgal iz vsega.

Od g. Damirja Feigla smo prejeli v ob-javo sledeče pismo:
 Dragi Virgilij!

Včeraj sem bral v Tvojem «Malem listu» tudi svoje ime v notici, v kateri naštevas nove odbornike «Goriške Matice». Razve-selil sem se. Kaka čast in se na prvo mesto si me bil postavil! No, moje veselje ni trajalo dolgo. Kmalu sem se namreč prepričal, da se imam zahvaliti za svoje prvo mesto edino le priimku, ker je črka F vedno pred črkami H (Hrovatin), U (Uječić in Usaj) in Z (Zemarskič).

O meni praviš, da s dednim bil urednik «protifarski Soče». Je v tem mala netoč-nost. Urednik nisem bil, pač pa stalen so-trudnik. Tedaj sem bil tajnik narodno-napredne stranke in, kakor veš, sodeluje vsak strankin tajnik pri glasilu svoje stranke. Ko je šel urednik na poletne po-bitnice, sem prevzel jaz celo njegovo pero in škarje. Sodeloval sem pa pri «protifar-ski Soči» prav ta čas, ko si, dragi Virgilij, tudi Ti sodeloval pri isti «protifar-ski Soči»!

Ko si prišel s tržaške realke na goriško, si postal kmalu (menda v letih 1907 in 1908.) voditelj naprednega dijaštva. Kot tak si imel stike s takratnim tajnikom na-predne stranke in s takratnim urednikom. Bila sva, dragi Virgilij, enakih nazorov, imela sva iste ideale in zato sva se tudi pobratila (druga soba pri «Črnem orlu» pri isti mizi, kjer me dobiš navadno od 6. do 8. zvečer). Prav žal mi je bilo, da si kar čez noč obrnil hrbet našim vrlim in vsto-pil h «kmetski stranki», ki pa se vedno ni bila «farska».

Toda pustiva to, ugotoviti sem hotel le dejstvo, da sva oba istočasno sodelovala pri isti «protifarski Soči» in da ni lepo od Tebe, če očitaš to samo meni.

Zamerjam Ti, da me pristevaš med ka-pitaliste, vzrodočen sem pa, da me ne smatraš še za krvoseca.

GORICA, dne 23. oktobra 1925.
 S prav prisrčnimi pozdravi!
 Tvoj Damir Feigel.

— **DRAMATIČNO DRUŠTVO V GORICI** naznanja, da otvori letošnje gledališko sezono v soboto dne 7. novembra t. l. z uprizoritvijo Cankarjeve drame v treh dejanjih «Jakob Ruda». Drama se ponovi v nedeljo dne 8. novembra popoldne.

— **Hvalevredna odredba.** Komisar goriškega mesta sen. Bombig je dal uvrstiti v pravil-niki goriške mestne policije sledečo določbo: «Prepovedano je odgovarjati na javnih ulicah ali v javnih lokalih kletve ter sploh grde in nesramne besede, ki kvarijo moralo ter škodijo vzgoji in lepemu vedenju.»

Kar velja sedaj za ulice in javne lokale, to naj velja tudi za domačo hišo. Tudi družina naj postavi v svoj domači hišni red slitno do-ložbo, da se posreči vsaj s časom zatrete grdo navado preklinjanja, ki je tako razširjena.

— **Pomožitev goriške mestne policije.** Komisar goriškega mesta je sklenil pomožiti go-riško policijo z dvema novima stražnikoma, čes, da se je znatno povečal službeni delokrog. Sen. Bombig ima popolnoma prav, kajti z novo določbo o prepovedi preklinjanja na javnih ulicah in v javnih lokalih, se je službeni delo-krog goriške policije tako povečal, da mu ne bo niti zdaleka kos tudi pomožna policija.

— **Nov urnik v goriških mesnicah.** Od 1. novembra t. l. do 31. marca 1926. bodo goriške mesnice ob nedeljah zaprte. Ob navadnih delavnikih se bodo zapirale ob 6. uri pop., ob sobotah in na predvečer praznikov pa poljub-no, toda nikakor ne pred 6. uro popoldne.

— **Poglavje brez konca.** V sled dolgega pre-mirja smo že mislili, da je vendarle enkrat nastopil konec temu žalostnemu poglavju, toda iz Tolmischega se je to dni znova razlegel tresk bomb in granat, ki nam zopet prča, da je to poglavje zares brez konca.

Ko so se v četrtkih zjutraj vrčali iz domače šole 10-letni Milan Babič in njegova bratranca Ciril in Karol Uršič, vsi iz Volč doma, so našli na nekem travniku ročno granato, katero je Karel Uršič zagral ob skalo. Granata se seveda

eksplodirala ter težko ranila Milana Babiča na nogi, medtem ko sta bila ostala tovariša več ali manj lahko ranjena po celem telesu. Domači so prepeljali neprevidele dečke v go-riško bolnišnico, kjer bodo morali ostati delj časa.

V petek se je razlegel v Selu pri Volčah zopet tresk granate, ki je težko ranila 18-letnega Cirila Kofol iz Sela. Domači so pozvali iz Gorice «Zeleni križ», ki je prepeljal ranjenca v goriško bolnišnico.

— **Cestne razmere v goriški okolici.** Bivše okrajne ceste v goriški okolici, ki do danes niso prav za prav še nikamor uvrščene, so v slabem stanju. Po nekaterih okrožnicah pokra-jinske uprave in državnih oblasti bi te ceste morale upravljati in oskrbovati občine. A resnica je, da za nje skrbi še sedaj deželna up-rava v Vidmu, a ne z lastnimi sredstvi, temveč na breme občin. Ker so ta bremena precejšnja in v več slučajih v nepravem razmerju s po-trebami, se s tem načinom vzdrževanja cest občine ne strinjajo. Zvedeli smo, da so zboro-vali župani goriške okolice prejšnjo nedeljo na Volčjadrugi in razpravljali o tem prečem vprašanju.

Na tem sestanku se je ugotovilo, da so neka-tere ceste brez potrebe v prav slabem stanju. To pa v prvi vrsti radi tega, ker sedanjie ce-starji, ki čistijo občestne jarke, ne odpravljajo materialja proč, ampak ga puščajo že leto dni ob cestnem robu. Radi tega so nekatere ceste postale prav ozke. O tem stanju se lahko vsak-do prepriča, ako gre n. pr. iz Gorice skozi Šempeter na Volčjodrago in naprej proti Prva-čini ali pa proti Vrtojbi in Biljam, iz Merna proti Biljam itd. Druga neprilicnost je ta, da je sedanji načn oskrbovanja cest dražji, kakor bi bil, če bi občine v lastnem področju vzdrževale svoje ceste. Tretje pa je že skrajni čas, da se končno izvrši klasifikacija vseh cest, tudi onih, ki jih je vojna prinesla. Tako bi občine se le vedele, pri čem da so in bi se potem tudi ravnale pri sestavljanju občinskega pro-računa.

Z ozirom na vse to so župani sklenili, naj vsaka občina v teku štirinajstih dni sestavi proračun, odgovarjajoč dejanskim razmeram, iz katerega bi točno sledilo, koliko bi stal vsak kilometer vzdrževanja teh cest, ako bi jih občine sama oskrbovala in koliko mora občina plačati danes za vsak kilometer, ko jih vzdr-žuje dežela. Potem ko bodo občine v tej točki na jasnem, se sklicie nov sestanek županov, ki bo sklepal, kaj naj se dalje ukrene.

Tudi mi se strinjamo s to rešitvijo. Po našem mnenju pa je nujno potrebno, da se na take sestanke povabijo vse prizadete občine in da se vsi vabljeni sestanka tudi udeležijo.

— **Koncert g. gne Ljubice Stigličeve** se bo vršil v soboto dne 14. novembra, v dvoran Trg doma. Natančneje bomo še poročali.

— **Komen.** Takašnja knjižnica tolovanega društva je dobila ravnokar iz knjigovoznice večje število starih in novih knjig, katere so bile poslane v popravilo, oziroma vezavo. Skupno je sedaj na razpolago ljubiteljem le-pega čtiva nad 300 najraznovrstnejših lepo-slovnih in deloma tudi poučnih knjig. To šte-vilo res ni prav veliko, a za podoželne raz-me-re primerno, kajti tudi za one, ki so že mnogo čitali, je izbira lahka tako, da najdejo vedno primerno snov, ki jo bodo z veseljem in užitkom čitali. Odveč bi bilo, da bi na tem mestu obširno pisali o pomenu čitanja dobre knjige, ker so o tem deloma že poročali časopi-sji. Zato naj ne ostane neizkoriščena prilika, ki se ni ljudstvu Komna in okolice! Knjiže se razporejajo vsako nedeljo od 11. do 12. ure v hiši št. 29 v priličju.

— **Skoro v vsaki hiši je več ali manj starih ali novih knjig, ki leže po navadi prašne in po-zabljene po raznih kotih. Poiščite jih in darujte jih knjižnici, da s tem ne obogati samo svojih zalog, temveč tudi na ta način tudi drugim priliko, da si razširijo svoje duševno obzorje! Hvaležnost čitateljev ne bo izostajal!**

O vatikanski in veroprodilčni „stampa illustrata“ (slovenski tiskarni)

Po arhivalnih virih. Spisal M. Premrou.
 Cerkevni staroslovenski jezik je bil nek-daj zelo razširjen in je spadal med svete jezike, kakor prča anonimi pisec predgo-vora nemškemu prevodu Durandovega Ra-tionale iz l. 1384, ki se nahaja v rokopisu v dvorani knjižnici na Dunaju. V tem pred-govoru beremo: «Zu dem dritten mal, die Messe wirt begangen in Windischer Sprache durch Sache der braytunge und ge-mainhaft; wan Chain ainige Sprach an ihr selber ist so weit getailet, als die man Windische nennet». (V tretje — 1. latinski, 2. grški — se bere maša v slovenskem je-ziku, ker je razširjen in splošen; zakaj no-beden drugi jezik ni tako razdaljen, kakor oni, ki ga zovemo slovenskega.)

A to mu je bilo v škodo! Kakor na Slo-vane sploh so pritiskali tudi na staroslov-venjski cerkevni jezik med rimokatolički in zoževali mu meje, tako da je bil končno omejen na malo cerkva v Dalmaciji in pri unijatih-Slovanih, med tem ko se je pri pravoslavnih Slovanih čvrsto ohranil na splošno.

Da se je v rimsko-katoliškem območju tako izgubil iz cerkva, so v prvi vrsti kri-vi zunanji faktorji, pa tudi malodušnost in popustljivost Slovencev, ki so si dali iztrgati svoje pravice in vsiliti tujo jim latinščino.

V XVI. in XVII. veku pa še ni bilo tako hudo iztrebljeno cerkevno bogoslužje sta-rolovensko, ampak je še krepko živeo, tako da so celo v Rimu ustanovili sloven-sko tiskarno, o čemer govori ta spis.

Celo stoletje pred Rimom so imeli v Be-netkah že glagolsko tiskarno. To gotovo prča o razširjenosti glagolice, ker bi sicer trgovski Benčani ne bili ustanovili glagol-ske tiskarne in bi ne tiskali misalov, ako bi se ne nadejali koristi od tega. Končan je bil ta glagolski misal 22. II. 1483. Pona-tišnjli so ga pozneje v Benetkah še v letih 1528. in 1561. In še le okoli l. 1580. so začeli misliti tudi na vrelu rimsko-kat. cerkve v Rimu na tisek slovenskih cerkvenih knjig v tem mestu.

Papež Gregor XIII. je ukazal, da se na-tisne v Rimu prvi slovenski katekizem, za kar so pripravljali l. 1581. v vatikanski knjižnici potrebne črke, ali, kakor se glasi v pismu, ki so ga iz Rima pisali hvarskemu vladiki Petru Cedulinu dne 4. XI. 1581. «hora s'attende a formare i caratteri de la

POJASNILO.

Ker stopi dne 28. t. m. v veljavo nov itali-janski zakon o dnevnem pečenju kruha, je moja sirom znana pekarna in slašičarna vsled di-menzij svoje peči in vsled povečanega obrata prisiljena oddajati svoj kruh drugam v pečenje, medtem ko se bodo slašične pekle kakor do-sejad v domači peči, o čemer se vsako in ob vsakem času lahko prepriča. Pa tudi drugam v pečenje oddani kruh bo izdelovalo in peklo ravno isto oseboj, kot ga je peklo dosejad v moji lasni peči. Vsled tega ostane splošno zna-na izborna kakovost mojega kruha in mojih slašič ista, kakor so jo imele dosejad. Toliko v pojasnilo mojim cenjenim odjemalcem, ker so se pričele širiti med njimi razne, popolnoma neosnovane vesti.

JAKOB BRATUŽ
 pekarna in slašičarna
 Gorica, Via Mamelli 6 (prej šolska ulica).

Poslano

Podpisana izjavljam, da preklicujem kot neresnično vsako žalitev proti časti in poštenosti gospé Ručna Ane iz Iderskega št. 49. (729)

ALOZIJA MATEVC (p. d. mēčuka)
 iz Iderskega št. 70.

ZAHVALA
 g. Avg. Ravniku, vodji Zavarovalnice L'Union v Gorici, Via Barzellini št. 2 za takojšnjo pravilno likvidacijo mojega vsled strele 14. oktobra t. l. pogorelega poslopja. Priporočam pa vsakomur. (726)

Gasper Zigmon,
 Kal (St. Peter na Kraku).

ZAHVALA
 g. A. Ravniku, oziroma zavarovalnici L'Union v Gorici, za takojšnjo likvidacijo moje požarne škode 14. oktobra t. l. (726)

Josip Fidel,
 gostilničar in trgovec na Kalu (na Krasu).

ZAHVALA.
 Podpisani pogorelci se tuja potim zahvalju-jemo zavarovalnici «La Fondiaria» in njenemu glavnemu zastopniku g. Drag. Starcu iz Bar-kovej za povoljno in točno izplačano nam od-skočinno za škodo vsled požara dne 1. oktobra 1925. Istočasno priporočamo, naj bi se vsi za-varovali pri tej kulantni zavarovalnici, katere gotovost pričajo njene tablice na vseh državnih in občinskih poslopih po celi Italiji.

Z a b i e, dne 12. oktobra 1925.

Uljan Anton, Iskra Ivan, Poropat Ivan, Sedmak Josip, Stemberger Katarina. 772

MALI OGLASI

PRSI SIRUP izvrsten proti kašlju in zane-marjenim, kroničnim bronhitom se dobiva v lekarni Castellanovich «All'Alabarda», Trst Via Giuliani 42. 1431

POROČNA soba, psiha, 3 ogledala 1800, druge, jako močne s psih. ali umivalnikom, po znanim cenim. Türk, San Lazzaro 10. Pozor na naslov. 1510

VAJENCA sprejme odvetniška pisarna. Na-slov pove upravništvo. 1512

GOSPODIČNA mlada, večša slovenščine, ita-janščine, knjigovodstva in strojepsja, želi službe pri lesni trgovini, ker izvežbana v tej stroki. Pisati pod «Les» na upravništvo. 1511

SREČO, pretoklost in bodočnost življenja pove kiromant. Via Pietà 12, vrata 6. 1513

PEKOVSKEGA vajenca sprejme Jančar Franc, Divača 23. 1514

ODLIKOVANI fotografčni zavod Peter Miani, Trst, Corso V. E. III 41, izdeluje vsako fo-tografično naročilo z največjo umetniško po-polnostjo. Umetniški preteti, povečanja, sku-pine, slike za polne liste in na porcelanu. Cene zmerno. 1515

GOSPOD, ki je zamenjal suktnjo, dobi svojo v gostilni Via Commerciale. 1516

TRGOVSKI pomočnik z dežele s 3 leti prakse, več slovenskega in italijanskega jezika, išče službe v mestu. Pekarna Trampus, Via S. Marco št. 25. 1517

KOŽUH, moški, lep in rabljene obleke se pro-da.o. Piccolomini 3, III. 1518

POLICE, polnove, za miredilnico ali pro-da-jalno jesvin in tehnično proda Spanghero, Via Udine št. 19. 1519

SPAGO in vrvi po najnižjih cenah dobite v Trstu v zalogi Josip Kolar, Via Commerciale št. 2. 1520

SOBA s prostim vhom se odda dvema pri-jateljima. Naslov pri upravništvu. 1521

SLUŽKINJA, petnajstletna, se sprejme v Via Kandler, vrata 4. Predstaviti se v ponde-ljek. 1522

DIJAKI se sprejemajo na stanovanje in hrano. Kje. pove goriška uprava. 1533

CREMA za obraz proti pegam, ogercem, li-juzamaj a neposred na obraz nanesljajo ez nje-g v Il. Bistrici. 1461

EMULZIJA iz ribjega olja s hiposfosfitti, izde-lana z modernimi Steinbuchovimi stroji, po-sebno pripravljiva za rakične in šibke otroke se dobiva po L. 9.— steklenica v le-karni Castellanovich «All'Alabarda» Trst, Via Giuliani 42. 1431

URARSKI pomočnik z večletno prakso, dobi takoj mesto proti dobri plači Kje. pove upravništvo. 1505

POROČNA soba, bukova, masivna, nova, se proda za nizko ceno. Solitario 2, vrata 9, m. zar. 1508

VSEM LJUBITELJEM ZIMSKEGA CVETJA javljam, da so mi došle iz Holandskega čebe-le enostavnih in polnih hijacint, tulipanov in frezji. Naročila izvršujem tudi po pošti, Just Ušaj, Gorica, Via Favetti 6. 1509

PRIZMATICNE daljnogledle kupuje Giusto Hirsch, optik, via Mazzini 36, Trst. 1481

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Govo-ri slovensko. Slavec, via Giulia 29. 64

KUHARICA želi vstopiti v službo v boljšo restavracijo ali hotel — brezplačno — v s-vrhu izpopolnitve v kuhanju. Naslov pri uprav-ništvu. 1503

KDOR ŽELI KUPITI v Jugoslaviji KAKRŠNO-KOLI POSESTVO, naj piše in priloži L-3 na naslov: F. CVEK, KAMNIK, Jugoslavija. 1498

NEVIROL proti glavobolu in zobobolu se do-biva v lekarni Castellanovich «All'Alabar-da», Trst, Via Giuliani 42. 1431

UČENKA z dobro šolsko izobrazbo se sprejme pod ugodnimi pogoji v večjo modno in ma-nufakturno trgovino v velikem trgu Julijske Krajin. Ponudbe na upravo lista pod «Učenka». 1496

BABICA, avtorizirana, diplomirana sprejema noseče, Adele Emerschitz-Sbaizer, Farneto 10 (podaljšana Ginastica) lastna vila, tele-fon 20164 1277

VREČE, rabljene, vsake vrste, kupujem po naj-višji dnevni cenim. Via del Bosco 6. 1453

ODVETNIK

Dr. Dioniz Godina

zapriseženi tolmač sloven-skega, hrvatsko - srbskega in nemškega jezika

Trst - Via Torrebiana 41
 Telefon 537 725

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Trst, Via Sette fontane št. 6
 od 9. do 12. ure in od 15. do 19. ure
 Ljudske cene. 729 Ljudske cene.

MIRODILNICA

MARIO FERLIN

Sv. Marija Magdalena zgornja 2 Blivio, ul. 774
 Predilnica Via Cavena 10 (Vogal Via Madonna del mare)
 prodaja na debelo in drobno. 63
 Barve, laži, copiči, šipe, željbi, cement, sadra, žveplo, modra galica itd. — Postržba na dom.
 Bogata izbira slikarskih vzorcev (štampon)
 Velika izbira cepilnih potrebinšč.
 Zaloga mazila „MIRBONA“ za čevlje

Briljante, bisere, dragulje

Platin, zlato, inozemski denar, zobovje kupujemo za zunanje tvrdke in plačujemo po najvišjih cenah. — Kupujemo tudi zastavne listke

Via TORRE BIANCA 28
 Brezplačne cenitve v uradu in na domu.
 Uradne ure od 9 do 13 in od 14.30 do 18; v sobotah od 9 do 15. 717

Ljubljanska posojilnica

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Liubljana, Mestni trg šte. 6

Hranilne vloge na knjižice in tekoči račun

= obrestuje najugodneje =

Posojila daje le proti popolni varnosti na vknižbo in proti dobremu poroštstvu (65)

Tvrdba GIUSEPPE SPECHAR

TRST, Via S. Caterina št. 7 (Piazza Mazzini)

naznanja svojim odjemalcem, da je prejela veliko izbero tu- in inozemskega blaga za moške in ženske obleke. — Najlepše in zadnje novosti po konkurenčnih cenah.

Specijalita angleškega in češkega blaga

Velika izbira Paletots, povrnikov, dežnih plaščev, izdelanih oblek in telovnikov fantazija

Sprejemajo se naročila po meri

 45

ŽIVNOSTENSKÁ BANKA

Središčnica v Pragi Podružnica v Trstu Ustanovljena 1. 1868

Lastna palača: Ulica Roma 7
Delniška glavnica Kč 200.000.000— Rezerve Kč 172.000.000—

PODRUŽNICE: Mj. Bolestar, Bratislava, Brno, Némecký, Brod, Čelák Budjovico, Hožonin, Hradec, Křislav, Jihlava, Karlov, Vary Klatovy, Kolín, Liberec, Kolice, Mělník, Olomouc, Mor. Ostava, Rádubice, Písek, Písek, Prostějov, Tabor, Teplice-Sanov, Trst, Ústí n/Š., Današ, Spalje, — AFFILI-JACIE v Nemki Avstriji Jugoslaviji, na Poljskem in na Opatkem.

BLAGOVNI ODDELEK

Iskrivje vse bančne posle pod najboljšimi pogoji. — Izdaja nekazniska (voglia) Banca d'Italia presto provizije.
 Bzojevci ŽIVNOSTENSKA - Trieste 60 TELEFONI: 1078, 1089, 2167, 4312

KRONE po 2.15

plačuje

ALOZIJI POUH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

ANGLEŠKO IN ITALIJANSKO

s profesorji iste narodnosti

ZAVODU „JACKSON-ROYLE“

Trst, Via Silvio Pellico 6, Telef. 40-85 (Palazzina del „Piccolo“)

Poskusne ure brezplačno, posamezne in skupno. Učeni profesorji. Lepi prostori. Centralna kurjava 722

Vpisovanje vsak dan od 8 do 22.

Slovinci!

Nakupite si obleko 720 pri tvrdki „Old England“

Trst, Corso V. E. 26 vis-a-vis

Zastavljavnice

Bogata izbira blaga, izgotovljenih oblek, paletots, dežnih plaščev, usnatih jop, vse lastnega izdelka

Govori se slovensko, nemško in rusko.

JAKOB PERHAUC

velika zaloga vina, žganja in likerjev

ustanovljena leta 1878

Trst, Via S. T. Xidias 6, telefon 2-86

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski trojnovec, kraški brinjevec, krajski silvovec.

Lastni izdelki: šumeča vina kot šampanjec, šu meči istrski feoški, Lacrima Cristi in druga.

Specialita: Jajžji konjak in Crema marsala raznovrstni likerji in sirupi, kakor tudi PRISTNI MALINOVEC itd. (67)

ova stampa con intervento di persone assai prattiche, et de la lingua, et de caratteri.

Pa ta tiskarna ni služila tako, kakor je bilo v načrtu ustanoviteljev. Zlasti jo je zamenjal papež Pavel V., kakor to izpričuje monsigr. Francisek Jugoli, prvi tajnik novoustanovljene veroplodnične kongregacije (S. Congregatio de propaganda fide) v svojem govoru od 12. XI. 1642.

Zivahnjeje se postalo tiskovno gibanje, ko je papež Pavel V. ustanovil l. 1622. veroplodnico, zlasti pa za časa njegovih naslednikov. Veroplodnica je skoro uvidela, koliko sredstvo za njene namene tiči v tisku, ter je radi tega sklenila, da si ustano- vi lastno tiskarno, in ena prvih skrbi je bila uprav »la stampa illirica«, slovenska tiskarna, to je tiskarna za glagolskimi in cirilskimi črkami.

V teku dolgih desetletij so se rokopisne in tiskane liturgične knjige staroslovenske močno obrabile, tako da je nastalo občutno pomanjkanje. To je imel priložko ugotoviti zlasti zadrski nadvladika Oktavijan Garzadoro, ki je pastirjeval od l. 1624. do resignacije l. 1639, a je umrl 14. VII. 1652. On je bil posten Italijan iz Vicentinskega, ki je že l. 1628 prašal, da bi smel odložiti nadškofovsko čast ne le, ker je bil bolehen, ampak tudi radi tega, ker — kakor je pisal v Rim — «io non intendo il parlare di questi popoli, che quasi tutti parlano Dalmato, et loro non intendo me con gran mio disgusto» (jaz ne umejem govornice teh ljudstev, ki skoraj vsi govore dalmatinski (= slovenski), in oni ne razumijo mene na mojo žalost) (cf. moj članek v Bulic-čevem Vjesniku XLV. (1922) str. 43). A njegova želja se je uresničila še l. 1639. Tega pošteni- ga moža je Vatikan l. 1624. imenoval za apostolskega vizitatorja za Dalmacijo in Albanijo. Njegov vestni spremljevalec na vizitaciji je bil znani Ivan Tomko Mrnjavič, ki si je stekel veliko zaslug pri ponatist- u liturgičnih knjig staroslovenskih.

Na tej dolgotrajni vizitaciji torej sta ugotovila veliko potrebo revizije in ponatista staroslovenskih cerkvenih knjig in milo je človeku čitati poročila Italijana Garzadoro, ki se poteguje za glagolico in za ustanovitve staroslovenske tiskarne: «se si potesse formare questa stampa saria di grandissimo servizio d'Iddio, et beneficio di quest'anime», stoji v njegovem pismu dd. Zadar 10. VIII. 1625, poslanem tajniku rimske veroplodnice, monsigr. Francisku Ingoli. Obenem predlaga, da bi se ustanovila ta tiskarna v Zadru, Benetkah ali v Rimu.

Na podlagi Garzadorovih poročil je sklenila veroplodnica 19. IX. 1625, da natise sama cerkvene staroslovenske knjige in, ker je zvedela, da je na Reki »ilirska« tiskarna v cesarski oblasti, je tudi sklenila, da pridobi od cesarja to tiskarno glagolskih in cirilskih črk. Pisali so 27. IX. 1625, radi tega papeškemu nunciju na Dunaju, da izposluje pri cesarju to tiskarno za veroplodnico, in že 29. X. 1625, je sporočil nuncij Caraffa veroplodnici: «Sua Maestà con la pietà solita mi fece gratia di dirmi che voleva donarla alla sacra Congregatione». (Njegovo Velicanstvo mi je v običajno pohobnostno izkazal milost ter mi rekel, da jo hoče darovati sv. kongregaciji.)

Ta tiskarna na Reki pa je bila protestantskega izvora!

Ustanovil jo je sloviti Jovan Ungnadski v Urahu na Virtemberskem, kjer so tiskali glagolske in cirilske cerkvene in nabožne knjige za razširjenje luteranstva med južnimi Slovenci.

Po zmoti barona Ungnada, ki je umrl v Wintritz na Češkem dne 27. XII. 1564, so preneli to tiskarno na njegov grad Waldenstein na Koroskem, od koder je prišla na to v Gradec pod sekvester, kjer so nanjo pozabili.

A zvedel je zanjo znani otec fra Francisek Glavinic s Trstata, ki se je močno zanimal za obnovu in natisk cerkvenih knjig staroslovenskih, zlasti odkar mu je bribirska sinoda pod senjskim vladiko fra J. Agatičem poverila revizijo teh knjig in dosledno njih tisk.

Zategavoljo se je obrnil do cesarja, da si pridobi dragoceno glagolsko-cirilsko tiskarno v Gradcu. Tako se je zgodilo, da je že prišlo na Reko 8 zabojev te tiskarne. V tem pa je o njej zvedela tudi veroplodnica in, kakor smo že slišali, z uspehom izposlovala od cesarja, da ji jo je daroval. Ostala je edina skrb, da prenese to tiskarno z Reke v Rim.

Na Reki je bilo 8 zabojev črk in kasneje so našli v Gradcu še dva zaboja, tako da je bilo vseh 10 zabojev, ki jih je prevzel gvardijan kapucinskega samostana na Reki ter jih spremil v Jakin (Ancona). Z Reke so odpotovali 26. V. 1626, ter prispeli v Rim med 20. in 30. VI. 1626.

Tako je prišla veroplodnica do slovenske tiskarne, ki je potem dolgo poslovala in tiskala staroslovenske cerkvene knjige. Danes nimata ne Vatikan ne Veroplodnica več slovenske tiskarne.

Tako se izpreminjajo časi tudi za tiskarne.

Loterijske številke

izrebane dne 24. oktobra 1925:

Bari	56	48	2	21	5
Firenze	77	15	65	71	8
Milano	50	65	38	52	3
Napoli	47	24	75	57	17
Palermo	6	54	41	76	38
Roma	77	82	66	76	70
Torino	13	79	31	65	4
Venezia	3	31	87	36	85

Gospodarstvo.

24. X. 1925.

Dobra evropska žetev je prisilila ameri- kanski žitni borzi v Chicagu in Winnipegu, da sta prenehali s svojo diktatoro. To razvidimo iz obsevnosti, da je njihov vsotokotni letni obseg

amerikanske pšenice 215 centov, medtem ko ga danes dobimo za komaj 141. To dejstvo je menda dalo v zadnjem času ameriškimi žit- nim spekulantom povod, da so pričeli trositi v svet različne tendenciozne vesti, (katere smo javili v zadnjem poročilu), hoteč na ta način vplivati na poslovanje evropskih žitnih tržišč, da bi zopet cepjala za njimi. Radi tega opažamo v valovanju ameriškimi cen nabi- banje v čvrstejšo smer, ki pri nas v Evropi še ni prišlo do popolnega izraza, ker kupi stoji še vedno pod vplivom ugodnih poročil iz raz- nih poročil iz zadnjih mesecev in nočejo iz svoje rezerve, čeravno se že bliža zima. Za ter- minske zaključke ne vlada prav veliko zama- nje, ker se čuti pomanjkanje denarja, ki jih onemogočuje. Tendence na evropskih tržiščih je popolnoma mirna, ni pa mlačna, ako pomis- limo, da so se ponudbe producentov skoro povsod skrčile na minimum. Producenti nam- reč niso voljni zavreči svojega blaga in zato pričakujejo ugodnejšega razvoja cen.

Na Dunaju je vladalo veliko povpraševanje po koruzi, ki so jo kupovali za nizozemski račun in glede katere je bilo zabeležiti pri malenkostnem povišanju cen nekaj večjih zaključ- kov. Rž in oves sta šla manj v promet, medtem ko se je razvijala kupčija v moki precej ugod- no, toda samo v pokritje najnujnejših potreb. — **Čehoslovaških tržišč** se je polastila v pretek- lem tednu mlačnost, toda kljub temu so se cene ohranile in nekaterim žitnim vrstam celo zvišale, toda samo nominalno. — V Rumu- nijah ni vplivalo na poslovanje znižanje izvoznih carin na žito. Kupčija je še vedno mrtva in v zapadno smer ni zaznamovati kakih večjih ladijskih tovorov. — V **Jugoslaviji** lahko zabe- ležimo par večjih tovorov bačke koruze, ki se je oddala po 137½ dinarjev. V vseh ostalih vrstah je bila tendenca napram prejšnjemu ted- nu neizpremenjena. Promet je ostal skozi cel teden v vseh žitnih panogah majhen in omejen. Po terminskem blagu skoro nikakega povpra- ševanja. V **Novem Sadu** je notirala: — bačka pšenica din. 245½—250, banatska pariteta zen- ta din. 250—251½, srbska din. 235, — koruza bačka stara din. 175—177½, banatska din. 164, bačka nova umetno sušena din. 140 155, srem- ska din. 160, bačka nova din. 104 106, 105 ba- natska nova din. 105—107½, ječmen bački din. 157½ — oves nemški din. 165 — bački beli fižol zbrani din. 205 za metrski stot franco nakladna postaja. — V **Ljubljani** smo ugotovili sledeče nominalne cene: — fižol ribičan din. 300, mandalon din. 285, prepelihar din. 310 za metrski stot franco Ljubljana, — ja- bolka namizna sortirana franco štjerska po- staja din. 350 z metrski sot.

SLAMOREZNIČICE. Tržaška kmetijska družba v Trstu naznanja, da so dospele slamorezničke znamke »Mayfarth« št. 4 in št. 18 z verigami, katere se nakajajo v naših zalozgah v ulici Torre bianca št. 19 in v ulici Raffineria št. 7.

Naročnike vabimo, da jih čim prej dvig- nejo. Nova naročila sprejemamo v naši centrali ulica Torre bianca št. 19.

DARovi

Vrnivši se iz daljne tujine v domovino je g. Birk izročil »Solskemu društvu« v Trstu 125 dolarjev, katere so rodoljubi v Clevelandu (Amerika) zbrali za »Našo dečo«. Darovali so kakor sledi: Na polo g. Klemen Matija: Matija Klemen 5 dol., Anton Lipold 1 dol., Johan Godina 1 dol., Fran Albreht 1 dol., Paul Le- nassi 1 dol., Frank Gorjanc 1 dol., vkupno 10 dolarjev.

Na polo g. Franka Verbiča: Josip Dermohar 5 dol., Fr. Bizjak 3 dol., A. Mabušak 1 dol., Louis Eckart 1 dol., John Zulich 1 dol., Louis Mrhar 50 cents, Jakob Sušri 50 cents, Jakob Kozrly 1 dol., Marjan Knavs 5 dol., F. Suha- dolnik 1 dol., Josip Ogrinc 50 cents, Likosar 1 dol., F. Kradcer 50 cents, F. J. Perme 50 cents, M. A. Bratelj 1 dol., J. Sankelič 2 dol., August Kausek 1 dol., Frank Kerže 2 dol., Ant. Anžlovar 1 dol., vkupno 28 dolarjev in 50 cents.

Na polo J. Fr. Terbižan: Luise Margon 1 dol., John Simsič 50 cents, J. J. Simon 50 cents, Fred Strancar 50 cents, Frances Stran- car 50 cents, Matt. Pecovih 1 dol., Frank Jelerčič 1 dol., Leonard Poljšak 50 cent, Frank Mahne 50 cents, August Komar 50 cents, Jakob Plemel 50 cents, Joseph Ban 1 dol., Andreve Bozich 50 cents, Anton Tomšič 50 cents, John Bozich 50 cents, Stevo Bajec 25 cents, Frank Terbižan 50 cents, Alois Sen- nobor 50 cents, Neimenovani 50 cent, Batič 50 cents, John Hebla 50 cents, Anton Jankovič 50 cents, Frances Verse 50 cents, družina Ter- bižan 1 dol., vkupno 14 dolarjev in 25 cent.

Na polo g. Birka: Joseph Plevnik 5 dol., Joseph Kmet 1 dol., A. Kaušček 1 dol., J. Fakut 1 dol., Ignac Sepič 1 dol., J. Porus 2 dol., J. Janzevič 2 dol., Dr. J. Kern 2 dol., J. Kunčič 2 dol., M. Brajdič 2 dol., L. Srpan 1 dol., J. Blatnik 25 cents, F. Cerne 5 dol., P. Scneller 2 dol., J. Meržek 1 dol., E. in J. Vodnik 2 dol., F. Bučala 1 dol., M. in Mrs. Vesel 2 dol., L. Mrvar 1 dol., M. Telich 1 dol., A. Satkovič 1 dol., F. Močilnikar 1 dol., g. Kavran 1 dol., F. Trtnik 1 dol., J. Vrtilis 1 dol., Rošel 1 dol., M. Satkovič 3 dol., Mandel 25 cents, S. Bajec 25 cents, Albin Praprotnik 1 dol., Frank Mr- var 1 dol., Francis Sitz 1 dol., Maltež 1 dol., Staffner 1 dol., Dr. I. Perme 1 dol., J. Požar 1 dol., J. Požar 1 dol., Am. Cedelnik 1 dol., Ja- kob Kocijan 1 dol., Frank Kosnik 1 dol., Frank Hudovernik 25 cents, Paulin 25 cents, V. Jur- man 1 dol., Frank Kunstel 1 dol., Frank Kra- šovic 1 dol., Frank Belaj 1 dol., John Bukovnik 1 dol., John Breškvar 1 dol., Primož Kogoj 1 dol., Anton Faganel 1 dol., Louis Erste 5 dol., vkupno 72 Dolarjev 25 cents. Za velikodušni dar iskrena hvala.

Sledeč tradicijam, je omize pri »Cuntari« zbralo 24 lir za Solsko društvo.

N. N. daroval Lir 10 eventuelno vplačal članarino in daroval L. 5.— »Solskemu dru- štvu«. Srčna hvala!

Med izletniki v Boljuncu je nabrala g.a. Agne- lettova L. 20 za žensko podružnico Sol. društva. Vsem darovalcem kot nabiralci srčna hvala!

— Iz Nabrožine. (Himen). Poročil se je tu večeraj neumorni delavec naših kulturnih dru- štev, predsednik godb. društva ter knjižničar J. L. K. Pertot Janko z g.čno Zofko Pertot. Mlademu paru v novem stanu želijo vse naj- boljše — Prijatelji.

Borzna poročila.

DEVIZE:
Trst, 24. oktobra Amsterdam od 1000.— do 1020 — Belgija od 114.— do 116.—; Paris 105.50 do 107.— London od 127.20 do 127.40; New York od 25.05 do 25.20; Spanija od 353.— do 361.—; Švica od 484.— do 489.—; Atena od 35.— do 37.50; Berlin od 594.— do 604.—; Bukaresht od 11.75 do 12.25 Praga od 74.75 do 75.—; Ogrska od 0.0350 do 0.0358; Dunaj od —.352 do —.352; Zagreb od 44.7 do 44.90.
Benetške obveznice 66.60.

Izšla je knjiga :

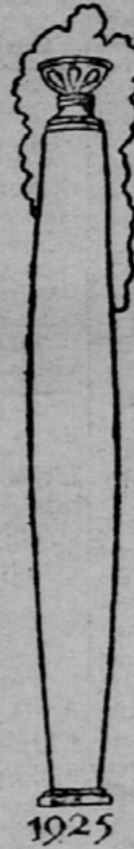
V. J. KRŽANOVSKA

MOČ PRETEKLOSTI

ROMAN V TREH DELIH

IZ RUŠČINE PREVEDEL

IVAN VOUK

CENA L. 6.—
Po pošti priporočeno L. 7.40
V inozemstvu L. 8.60

TISKALA IN ZALOŽILA TISKARNA EDINOST V TRSTU.

Dobiva se v Tiskarni »Edinost«, v uradu »Ženskega dobrodel- nega udruženja« via Torre bianca 39 in v knjigarni J. Štoka.

Pravimo Vam samo to:
Predno kupite (48)

Pohištvo
oglejte si največjo izbero pri M. STEINER

Via Goppa 15 in 17 Via Goppa 15 in 17

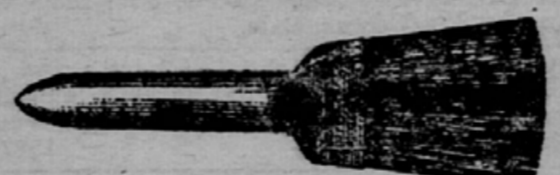
Kdor rabl

Pohištvo, šivalne stroje, »Singer« in druge potreb. za stanovanje naj si ogleda zalogo pohištva

G. BREINER

Trnovo pri Distretu in Opuzlija predno kupi kje drugje (649)

LUIGI GREGORICH

TRST — VIA GINNASTICA ŠT. 15.

ZOBOZRAVNIK

DR. L. MERMOLJA

specijalist

za zobne in ustne bolezni sprejema

v Gorici na Travniku št. 5, II.

od 9—12 in od 3—5 (67)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Glavnica in rezerve Dinarijev 60.000.000—
Telefon: 5—18, 22—98

PODRUŽNICA V TRSTU
CENTRALA V LJUBLJANI

Glavnica in rezerve Dinarijev 60.000.000—
Telefon: 5—18, 22—98

Obrestuje vloge na vložnih knjižnicah po 4 %, na tekočih računih po 4 ½ % vezane vloge po dogovoru. — Prejema DINARJE na tekoči račun in jih obre- stuje po dogovoru. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle-

Podružnice:
GORICA, Brežice, Celje, Cernomej, Kranj, Logatec, Maribor

Najprikladnejša zveza z Jugoslavijo

Blagajna je odprta od 9½—12½ in od 14½—16 (41)

Podružnice:
Metković, Novi Sad, Ptnj, Sarajevo, Split

JAKOB BEVC
urarna in sinitavna
Trst, Campo S. Giacomo 9

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah. Krone plačuje višje kot vsi drugi. Zaloga raznovrstnih ur in sinitavne.

ŠOLA BERLITZ
SAMO
ta zavod je posebno organiziran za poučevanje JEZIKOV
VIA TORRE BIANCA 21

Velika skladišča (618)

- POHIŠTVA -

dunajskega, navadnega in luksuznega v velikanski izbiri in po konkur. cenah Na debelo Na drobno

R. CAMONOV

Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

Röntgenološki zavod za zdavljenje in diagnostiko primarija (67)

dr. A. de Fiori

v Gorici, Corso Vitt. Em. III. št. 14 Sprejema od 9-2 in od 2-4

Naročajte in širite Edinost (41)

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva
ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Reiteri št. 1 - Via Malcantoni št. 7-13 Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

TRGOVSKO OBRTNA ZADRUGA v TRSTU

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom VIA PIERLUIGI DA PALESTRINA 4, pritišče

Obrestuje hranilne vloge, počenši s 1. januarjem 1925 po

4 ½

Večje vloge, vezane na odpoved, po dogovoru.

Davek na obresti plačuje zavod sam.

Trgovcem in obrtnikom otvarja tekoče čekovne račune.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v Dinarijih ter jih obrestuje najugodnejše.

Daje posojila na menično poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev, ali dragocenosti in vknjižbe. Eskomptira trgovske efekte.

Uradne ure od 9-1 in od 3½-5½ pop.

Poštno-hran. račun št 11/1327. Telefon 16-04.

Pohištvo
luksozno in navadno

Celosa Beniamino & Figli

TRST

Via Carducci št. 20

Telefon 42-33

Specijaliteta masivnih sob iz bukovega lesa, po zmernih cenah. (397)